heeft men niet in de zaak gekend. Zij leest alleen in de courant, dat 'de reformatie' is ter hand genomen.

Een gevolg hiervan is, dat zij, die hierin niet bewilligen, feitelijk (altijd volgens de theorie der doleerenden) buiten de kerk worden gezet, indien zij opzieners zijn van hunne bediening worden beroofd, en hun recht op de bezittingen van de kerk verbeuren.

Dat in iedere gemeente een groepje malcontenten, soms van zeer verdacht allooi te vinden is, die 'de reformatie' ter hand nemen, maakt de zaak niet beter.

Dat hierdoor bijna overal de kerken in handen van de modernen en ethischen[149] worden gespeeld, is ook geen geringe zaak.

Maar het bedenkelijkste van het geval is, dat, ten *allen tijde*, *overal*, door *ieder*, die reden heeft of meent te hebben, iets in de kerk of in hare verordeningen af te keuren, op deze goedkope manier de scheuring kan worden bewerkt onder den weidschen naam van 'REFORMATIE'.

4) Op dogmatischen grond.

Volgens de leer en de practijk der vaderen moet men zich afscheiden van eene kerk wier leer, of beter gezegd, wier belijdenis vervalscht is.

Dit geval bestaat hier niet. De belijdenis der Ned. Herv. Kerk is zuiver. Zij wordt alleen niet *gehandhaafd*.

Nu ligt de fout van de geheele kerkelijke beweging ten onzent hierin, dat men deze handhaving van de besturen heeft geëischt, terwijl men door Gods Woord zelf daartoe geroepen was.

Had men dit erkend, dit ingezien, was dit werkelijk, tot schuld geworden, dan had men eenvoudig moeten beginnen met de toepassing van de kerkelijke tucht, volgens de instelling van Christus, en wèl op de moderne *leeraars*. Men had zich hiervoor, des noods, afzetting moeten getroosten. Maar, de beweging zou hebben doorgewerkt; want men zou het geweten van de kerk mede hebben gehad.

Ieder, die evenwel één voet zet op deze lijn, gevoelt onmiddellijk, dar de bestuurs-inrichting aan de zuivere oefeningen van tucht in den weg staat. De opzieners van de plaatselijke kerk moeten onder de classis, de classes onder de synoden staan.

Om daartoe te komen moet de publieke opinie worden bewerkt.

Nu is het diep te betreuren, dat juist die publieke opinie, én, deels niet bearbeid, én, deels is vervreemd van de gereformeerden. Het laatste door allerlei willekeurige ongereformeerde handelingen door hen gepleegd: b.v. het afschaffen van de gezangen, niet eens bij kerkeraadsbesluit, maar door leeraars, geheel individueel; het niet erkennen van de attestaties uit andere gemeenten, zonder dat zij, die van elders overkwamen, een soort nieuwe geloofsbelijde-

[149] De ethischen waren een groep theologen in de Hervormde Kerk die de grote rol van de menselijke persoonlijkheid in de religie beklemtoonden. Een belangrijke vertegenwoordiger was J.H. Gunning jr.